

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Innovatie en Kennis

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk
DGBI-I&K / 16155296

Datum 24 oktober 2016
Betreft Toezeggingen naar aanleiding van Algemeen Overleg Bedrijfslevenbeleid en Innovatie d.d. 12 oktober 2016

Geachte Voorzitter,

Tijdens het Algemeen Overleg met de vaste commissie voor Economische Zaken over Bedrijfslevenbeleid en Innovatie van 12 oktober jongstleden heb ik toegezegd uw Kamer over een aantal punten verder te informeren voorafgaand aan de begrotingsbehandeling Economische Zaken, onderdeel Energie, Economie en Innovatie. Met deze brief geef ik hier uitvoering aan. Het betreft de volgende toezeggingen:

- Het gebruik van publiek-private samenwerkingsinstrumenten ten behoeve van het Van Swinden Laboratorium (VSL) (op verzoek van het lid Bruins, ChristenUnie);
- Een update over de stand van zaken van het beleid rondom drones (lid Van Veen, VVD en lid Mulder, CDA);
- Reactie en stand van zaken over de door de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) genoemde punten over de recente evaluatie (lid Mulder, CDA);
- Informatie over de positie van procesinnovatie binnen de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO) (lid Bruins, ChristenUnie en lid Mulder, CDA);
- Aanvullende informatie over het Vierkant voor Werk-programma (lid Bruins, ChristenUnie);
- Informatie over middelen voor het continueren van nano-onderzoek (lid Gesthuizen, SP).
- Informatie over de Demonstratie energie-innovatie-regeling (DEI-regeling) (lid Bruins, ChristenUnie).

Tot slot informeer ik uw Kamer nader over twee andere onderwerpen die in het Algemeen Overleg van 12 oktober jl. aan de orde kwamen, te weten:

- De systematiek van de Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren-regeling (MIT-regeling);
- Het gebruik van NWO-middelen voor publiek-private samenwerking (PPS).

(w.g.) H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

Van Swinden Laboratorium (VSL)

In mijn brief van 19 september jl. (Kamerstuk 34 550, nr. 4) heb ik uw Kamer geïnformeerd over de invulling van de taakstelling bij het Nederlands Metrologisch Instituut, VSL. In het debat op 12 oktober jl. is aandacht gevraagd voor het behoud van de fundamentele kennisbasis van VSL en om regie op potentiële aansluiting bij publiek-private samenwerkingsverbanden. Ik heb na het debat met VSL contact gehad en afgesproken dat we binnen enkele weken gezamenlijk de mogelijkheden op het gebied van publiek-private samenwerking, gericht op kennisontwikkeling en innovatie, nader verkennen. Uiteraard zullen we daarbij mogelijke geïnteresseerden betrekken.

Daarbij wil ik benadrukken dat de omvang van de taakstelling voor het jaar 2017 relatief beperkt is. VSL krijgt vanaf 1 januari 2017 ongeveer € 3,5 ton (4,5%) minder subsidie dan in 2016. VSL heeft aangegeven hierdoor in de eerste helft van 2017 nog geen onomkeerbare stappen te hoeven zetten. Dit betekent dat er tijd is in 2016 en het eerste kwartaal van 2017 om gezamenlijk met VSL en betrokkenen uit het bedrijfsleven en de wetenschap tot een mogelijk gezamenlijk plan van aanpak te komen.

Zoals in eerdergenoemde brief staat, zal ik de Kamer vóór het einde van het jaar nader informeren over de invulling van de taakstelling door VSL. In die brief zal ik ook ingaan op de eerste uitkomsten van bovengenoemde verkenning voor publiek-private samenwerking.

Update over de stand van zaken van het beleid rondom drones

Naar aanleiding van de vraag van het lid Van Veen informeer ik u over de stand van zaken met betrekking tot de regelgeving rondom drones.

Op 29 september heb ik u, samen met de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (I&M) en de ministers van Veiligheid en Justitie en Defensie, geïnformeerd over de voortgang van het dronesbeleid (kamerstuk 30806-36). Het dronesdomein is volop in ontwikkeling. De brief schetst de progressie die al op veel terreinen is geboekt. Het kabinet geeft in deze brief voorts aan dat het de innovatie en actiegerichtheid verder wil versterken, samen met alle betrokken stakeholders. Het kabinet zet zich in om bedrijven en kennisinstellingen zo goed mogelijk te faciliteren bij de ontwikkeling en toepassing van drones. De mogelijkheden van testen en oefenen zijn daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Om deze reden zijn de ministeries van Economische Zaken (EZ), I&M en Defensie betrokken bij een samenwerkingsinitiatief van reeds bestaande en potentiële test- en oefenlocaties. Het doel is om de ontwikkeling, het testen en de evaluatie van drones en bijhorende systemen te faciliteren en te stimuleren op diverse locaties in Nederland. De betrokken locaties zijn momenteel: Marknesse, Woensdrecht, Twente Airport, Valkenburg en Den Helder. Ook nieuwe testlocaties en operators kunnen zich bij dit initiatief aansluiten en voorstellen doen.

Regelgeving is een belangrijk aandachtspunt bij het benutten van de kansen in het drones-domein. Onder de huidige luchtvaartregelgeving is het al mogelijk om test- en oefenlocaties te realiseren. Naast enkele reeds bestaande kleine testlocaties en het Nederlands RPAS Testcentrum in Marknesse van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR), is het de ambitie van initiatiefnemers om in het najaar van 2016 het testcentrum in Twente operationeel zal zijn.

Uit ervaring met het testcentrum Twente blijkt de noodzaak om in gezamenlijkheid, publiek-privaat, op te trekken om het gewenste resultaat te bereiken, binnen de bestaande juridische kaders. De ervaring in Twente zal worden gedeeld met de andere potentiële testlocaties, zoals Valkenburg en Woensdrecht.

Om het experimenteren met en testen van drones verder te faciliteren, werkt het kabinet momenteel aan specifieke regelgeving voor testlocaties, die is voorzien voor het voorjaar van 2017. Verder heeft mijn ministerie de ambitie een Living Lab op te laten zetten, waarbij met de toepassing van drones (en payloads) in de landbouw wordt geëxperimenteerd. De wet- en regelgeving voor het vliegen met drones komen daarbij als randvoorwaarde aan de orde. Het kabinet zorgt er op deze manier stap voor stap voor dat er voldoende voortgang wordt geboekt op dit belangrijke en kansrijke dossier. Uiteraard wordt zorgvuldigheid hierbij niet uit het oog verloren.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen

Vervolgens heeft uw Kamer mij gevraagd naar een reactie en stand van zaken over de punten die de ROM's gezamenlijk over de recente evaluatie hebben genoemd.

Ik heb uw Kamer eerder, bij brief¹ d.d. 8 juni 2016, geïnformeerd dat ik 6 van de 7 aanbevelingen uit het evaluatierapport zal overnemen.

Gezamenlijke reactie ROM's

In het constructieve gesprek dat ik met de ROM's heb gehad op 8 september jongstleden bleek dat de ROM's en ik op dezelfde lijn zitten voor wat betreft de conclusies van het evaluatierapport en de daarin gedane aanbevelingen aan EZ. Dit sterkt mij in mijn voornemen om werk te maken van deze aanbevelingen. Hieronder geef ik een reactie op de belangrijkste thema's (gerelateerd aan de aanbevelingen uit het evaluatierapport) die door de ROM's zijn aangehaald.

Prestatie-indicatoren

In overleg met haar subsidiënten zullen de ROM's komen met een voorstel voor een eenduidige set van gezamenlijke en uniforme prestatie-indicatoren. Vanzelfsprekend zal hiernaast ook ruimte blijven voor regionaal maatwerk. Hiertoe heb ik inmiddels een eerste aanzet ontvangen.

¹ Kamerstuk 29 697, nr. 23 vanaf p. 10

Regio-overstijgende samenwerking en internationalisering

De ROM's erkennen dat regio-overstijgende samenwerking nog beter kan en zullen hier de komende jaren nog meer in investeren door gezamenlijke inzet op grotere business development thema's ten behoeve van hun succesvolle clusters.

In het gesprek van 8 september heb ik aangegeven dat meer regio-overstijgende samenwerking tussen de ROM's voor EZ een belangrijk aandachtspunt is. Niet voor niets is en wordt dit in de huidige en komende subsidieopdracht van EZ aan de vijf ROM's specifiek opgenomen. De bovenregionale samenwerking komt steeds beter van de grond en de ROM's willen hier serieus werk van maken. Dit sluit ook goed aan bij de wens van de Topsectoren (TKI's). De TKI's en ROM's trekken steeds vaker samen op met de (door-)ontwikkeling van PPS-projecten en aansluiting van mkb'ers.

Subsidierelatie

De ROM's hebben positief gereageerd op mijn besluit de subsidierelatie met de ROM's te continueren voor €1 miljoen per ROM per jaar.

Aandeelhoudersinstructie & de rol van de ROM's in de financieringsketen

Uw kamer vraagt mij in het bijzonder naar een update van de aanbeveling aangaande de aandeelhoudersinstructie. Zoals ik heb aangegeven in mijn voornoemde Kamerbrief, ga ik samen met mijn medeaandeelhouders (provincies) na of het binnen het EU-staatssteunkader mogelijk is de bestaande aandeelhoudersinstructie aan te passen, zodat de ROM's extra activiteiten in de risicovolle valorisatie - en early stage-fase kunnen uitvoeren. Deze zomer heb ik hierover ook contact gezocht met de provincies.

Ik streef ernaar om begin 2017 tot een nieuwe aandeelhoudersinstructie te komen, voor elk van de ROM's. U wordt hierover geïnformeerd. Uiteraard worden de ROM's zelf ook meegenomen in dit proces. Ik merk daarbij wel op dat de ROM's geen subsidieverstrekker noch een steunloket voor noodlijdende bedrijven zijn. Het professionele oordeel van de ROM's over de kwaliteit van de ondernemer en zijn businessplan zullen uiteindelijk doorslaggevend blijven voor het antwoord op de vraag of in een bedrijf geparticipeerd wordt of niet. Bovendien kijk ik continu of de overheid een evenwichtig pakket aanbiedt zowel via de ROM's als andere instrumenten. Vandaar ook onder andere mijn initiatieven op het terrein van start-ups en vroege fase financiering, zoals de SEED capital fondsen en het Dutch Venture Initiative.

Procesinnovatie en WBSO

Ik heb toegezegd uw Kamer te informeren over procesinnovatie binnen de WBSO en de wijziging die op dit gebied heeft plaatsgevonden in 2016.

Procesgericht technisch onderzoek komt sinds 2016 niet meer in aanmerking voor WBSO

Sinds dit jaar komt het uitvoeren van een onderzoek naar een substantiële wijziging (maar niet-technische nieuwe aanpassing) van een productiemethode

(bij productieprocessen) dan wel naar een modellering van processen (bij programmatuur) niet meer in aanmerking voor de WBSO. Deze wijziging is toegelicht in de memorie van toelichting voor het Belastingplan 2016.² In de jaren voor 2016 konden ondernemers onder de WBSO-categorie *procesgericht technisch onderzoek* de mogelijkheden in kaart brengen om een significante verbetering van een productieproces of programmatuur te realiseren. Het onderzoek eindigde wanneer inzicht was verkregen in de productiemethode of het procesmodel om de beoogde verbetering te bewerkstelligen en moest resulteren in een rapport. In dit rapport moesten onder meer de bestaande problemen in kaart worden gebracht en één of meer aangepaste varianten van productiemethoden respectievelijk van procesmodellen worden aangegeven. Uit het rapport of (bij software) het model moest ook blijken in hoeverre de (vooraf gestelde) doelstellingen voor het onderzoek werden bereikt. Implementatie van de verbeterde methode of het verbeterde model viel daar niet onder.

Voorwaarde was dat de onderzochte wijziging van de productiemethode van wezenlijke betekenis was en dat procesgericht technisch onderzoek daarmee meer moest zijn dan een routinematig onderzoek. Bij een aanvraag, in de projectadministratie en in de rapportage moesten ondernemers dit duidelijk maken en RVO.nl moest dit toetsen. In de praktijk bleek het lastig om in de interactie tussen ondernemers en RVO.nl het verschil tussen een wezenlijke aanpassing in het productieproces (procesinnovatie) en routinematig onderzoek naar de aanpassing van productieprocessen (reguliere bedrijfsvoering) boven tafel te krijgen. Daarmee was de WBSO-categorie *procesgericht technisch onderzoek* lastig te hanteren.

Met procesgericht technisch onderzoek werd ook niet de kern van R&D ondersteund: onderzoek dat verder van de markt af staat of het daadwerkelijk ontwikkelen van een technisch nieuw productieproces of programmatuur. Het is dan ook de vraag of bij deze WBSO-categorie sprake is van kennispillowers waar, naast het bedrijf zelf, ook andere bedrijven en daarmee de maatschappij profiteren.³ Om bovenstaande redenen is de WBSO voor 2016 op dit punt aangepast en wordt procesgericht technisch onderzoek niet meer ondersteund.

WBSO ondersteunt nog steeds R&D voor productieprocessen

De WBSO is nog steeds gericht op innovatie binnen productieprocessen. Onder de WBSO-categorie *ontwikkelingsprojecten* valt ook de ontwikkeling van technisch nieuwe (onderdelen van) fysieke productieprocessen. Voorwaarde is dat een bedrijf op zoek is naar aanpassingen waarbij er sprake is van een technisch nieuw

² Kamerstukken II 2015/16, 34 302, nr. 3, blz. 25, 50.

³ Bedrijven investeren uit zichzelf minder in Research en Development (R&D) dan maatschappelijk gezien optimaal is. De oorzaak hiervan is dat zij de kennispillowers, waar andere bedrijven van kunnen meeprofiteren, niet volledig kunnen meenemen in hun beslissing over hun R&D-inspanningen. Het maatschappelijk rendement van extra R&D-uitgaven ligt substantieel hoger dan het private rendement. Om deze reden stimuleert en ondersteunt de overheid bedrijven om te investeren in R&D.

werkingsprincipe. Er moet sprake zijn van technische risico's of onzekerheden. Zijn die er niet dan is er geen sprake van speur- en ontwikkelingswerk (S&O). Ook onder de WBSO-categorie *Technisch-wetenschappelijk onderzoek* (TWO) wordt onderzoek uitgevoerd met het oog op de verbetering van productieprocessen.⁴ De raming is dat in 2017 ten minste € 125 miljoen naar innovatie op het gebied van productieprocessen zal gaan. Er gaat in 2017 dus een substantieel deel (10,4%) van het WBSO-budget voor de S&O-afrachtvermindering (€1.205 miljoen) naar toe.

Voorbeeld van wat wordt ondersteund: technische nieuwheid van een zuiveringsinstallatie

De ontwikkeling van een productieproces bevat als deelproces de ontwikkeling van een zuiveringsinstallatie. Wanneer de zuiveringsinstallatie op basis van bestaande en beproefde technieken wordt ontworpen, dan wordt geen technisch nieuw product of proces of onderdeel daarvan ontwikkeld en wordt ook geen S&O verricht. Deze werkzaamheden worden vaak aangeduid met *engineering*. Als een zuiveringsinstallatie wordt ontwikkeld waarbij sprake is van een nieuw technisch werkingsprincipe, dan is er sprake van S&O. In dat geval moet in de aanvraag duidelijk worden aangegeven waarom deze zuiveringsinstallatie technisch nieuw is ten opzichte van de zuiveringsinstallaties die normaliter worden ontworpen. Wat voegt het toe aan de eigen technische kennis van de aanvrager? Welke technische knelpunten kan men met huidige kennis en kunde niet oplossen?

Vierkant voor Werk

Uw Kamer vroeg mij eveneens naar de laatste ontwikkelingen in de Vierkant voor Werkregio.

Op 7 juli jl. heb ik een samenwerkingsovereenkomst getekend met de Vierkant voor werk gemeenten (Coevorden, Emmen, Hoogeveen en Hardenberg) en de provincie Drenthe. Deze overeenkomst was een belangrijke mijlpaal in het werk van de commissie Vollebregt / Alberda Van Ekenstein. De ondertekening betekende tevens de beëindiging van de commissie, die met waardevolle adviezen is gekomen.

Voor het realiseren van structuurversterking raamt het economisch programma (looptijd 2017-2021) een investering van ca. € 70 miljoen. De Drentse gemeenten, provincie Drenthe en EZ hebben samen een bijdrage van 3 x € 4 miljoen toegezegd voor stimulering van bedrijvigheid. Bij positieve evaluatie van de besteding in het eerste kwartaal van 2018 kan deze toezegging met 3 x € 1 miljoen worden opgehoogd. In mijn brief van 8 juli jl. (Kamerstuk 29697 nr. 25) heb ik uw Kamer geïnformeerd over het advies van de commissie, mijn reactie daarop en de vervolgcacties die daaruit voortvloeien.

⁴ Wetenschappelijk heeft hier betrekking op de manier waarop het onderzoek wordt opgezet en uitgevoerd. Dit heeft tot doel een verklaring voor een verschijnsel te zoeken die niet is te geven op basis van algemeen toegankelijke kennis. Technisch betekent dat het onderzoek betrekking heeft op gebieden zoals fysica, chemie, biotechnologie, productietechnologie en informatie- en communicatietechnologie.

In de Vierkant voor werk regio zijn in de tussentijd enkele belangrijke stappen gezet, waaronder de volgende:

Het inrichten van de *governance* voor uitvoering van het economische programma. De governance bestaat uit een program board (toezicht op realisatie en agenda setting), een programmabureau (coördinatie en uitvoering) en leidende groepen vanuit het bedrijfsleven die de programma themas HTSM, chemie/BBE, olie & gas en logistiek invullen.

De program board start onder voorzitterschap van voormalig commissieboegbeeld Eiso Alberda Van Ekenstein. De eerste leden uit het bedrijfsleven zijn de heer R. Spekreijse, directeur Rollepaal Dedemsvaart en de heer P. Cool, technisch directeur Intergas Coevorden. Vanuit het onderwijs heeft onder meer de heer A. Bruins Slot, voorzitter College van Bestuur Drenthe College, zijn betrokkenheid toegezegd. De eerste bijeenkomst van de board heeft plaats op 26 oktober 2016. Het programmabureau is gestart met een programmamanager en een programma adviseur. Zij bouwen aan een kleine, slagvaardige werkorganisatie die ook goed gebruik maakt van bestaande intermediairs KvK, ROM en RVO.nl.

EZ heeft de vierkantregio en NFIA (via de NOM) actief aan elkaar verbonden. Gewerkt wordt aan een sterk regioprofiel (identiteit) voor branding en aan specifieke acquisitieproposities op (sub)thema's, zoals HTSM/smart industry en chemie/biobased economy.

Middelen voor nano-onderzoek

In reactie op de vraag van het lid Gesthuizen (SP) naar de beschikbaarheid van middelen voor een continuering van het nano-onderzoek in Nederland kan ik u als volgt antwoorden.

Het klopt dat de financiering van het NanonextNL-programma eind van dit jaar afloopt. Vanuit de FES-middelen heb ik in de periode 2010-2016 € 125 miljoen geïnvesteerd in dit programma. Vanuit kennisinstellingen en bedrijven werd dit bedrag *in kind* gematched tot een programma met een totale omvang van € 250 miljoen. Net als alle FES-programma's is dit bedrag een eenmalige impuls geweest. Deze publieke middelen hadden als doel een Nederlands ecosysteem voor nano-onderzoek op te zetten dat vanaf 2016 met andere financieringsmogelijkheden verder zou kunnen. Hiervoor kan NanonextNL beroep doen op verschillende soorten middelen.

Met de FES-financiering hebben we een goede impuls gegeven aan nano-onderzoek. Deze heeft duurzame en economische waarde gecreëerd door het ontwikkelen en commercialiseren van innovatieve nano- en microtechnologie en daarnaast een ecosysteem opgezet van onderzoekers, ondernemers en beleidsmakers. Het NanonextNL (NNNL)-programma is hierin – volgens het eindrapport - onmiskenbaar geslaagd en heeft baanbrekend onderzoek en een uitgebreid nano-ecosysteem opgeleverd.

NanonextNL heeft ruim aandacht besteed aan de maatschappelijke uitdagingen rond nanotechnologie. Zo werd ruim € 20 miljoen van het NNNL-budget besteed aan het RATA-programma – *risk analysis and technology assessment* – waarmee internationaal toonaangevend onderzoek naar risico's en veiligheid van nanomaterialen kon worden uitgevoerd. De Nederlandse ervaring op dit terrein wordt nu gedeeld binnen Europa en heeft geleid tot unieke Safe-by-Design tools die direct toegepast kunnen worden binnen de wetenschap en het bedrijfsleven.

Na de financiële injectie via de FES-middelen kunnen nu de trekkers in het onderzoeksveld en het NNNL-bestuur in gesprek gaan met de overige betrokken departementen over hoe de gedane investeringen verder gebracht kan worden en hoe nieuw onderzoek mogelijk kan worden gemaakt.

Een deel van de huidige nano-onderzoeksagenda zal een nieuwe impuls krijgen in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA). Dit geldt met name voor de NWA-routes Materialen, Quantum/Nanorevolutie en Personalized Medicine.

Gelukkig worden reeds een aantal pijlers van nano-onderzoek voortgezet in bestaande organisaties en PPS-en zoals M2i (nano-materialen onderzoek), Holst (nano-electronica), hDMT (organs on chips), Qutech (quantum computing en green ICT) en ARCNL (nano-lithografie).

Voorts kan NNNL gebruik maken van reguliere middelen voor wetenschappelijk onderzoek. Ik denk bijvoorbeeld aan het indienen van voorstellen bij NWO-calls. Tevens zal financiering uit Brussel – Horizon 2020 – optimaal moeten worden benut. Een deel van het RATA-onderzoek zal in het kader van het Europese Nanoreg voortgang vinden.

Vanuit EZ zijn TKI-middelen beschikbaar voor publiek-private samenwerking als het gaat om onderzoek waar de industrie in mee wil investeren. Het topteam HTSM zal hier de komende tijd naar kijken.

Hoogwaardig nano-onderzoek en het huidige ecosysteem zijn een uitstekende basis om te komen tot een mooi vervolg. Ik beschouw de oproep van het lid Gesthuizen als een oproep aan NNNL om met alle partijen in de wereld van overheid en kennis om hier goed naar te kijken. Ik roep NNNL dringend op om ook in gesprek te gaan met mijn collega's van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en met I&M en Volksgezondheid, Welzijn en Sport, die nauw betrokken waren bij het RATA-onderzoek.

DEI-regeling

Het lid Bruins (ChristenUnie) heeft gevraagd of een prototype dat ook direct het eerste product is, in aanmerking kan komen voor de DEI-regeling.

In sectoren als de scheepsbouw zou dit relevant zijn, omdat de grootschaligheid zorgt voor hoge kosten bij de bouw van een nieuw product of prototype van een product. De DEI-regeling staat in principe ook open voor dergelijke producten en

prototypes van producten, die gelijk worden toegepast door een afnemer. Wel moeten aanvragers voldoen aan bepaalde criteria. Zo moet nadrukkelijk sprake zijn van innovatie op het gebied van energiebesparing of hernieuwbare energieproductie. Ook moet het gaan om een kansrijk project met uitzicht op blijvende investeringen. Tot slot is bij de DEI sprake van een investeringssubsidie en krijgt de aanvrager alleen subsidie voor de extra investeringskosten die nodig zijn voor het realiseren van de duurzame variant van het product ten opzichte van de minder milieuvriendelijke variant.

Systematiek van de MIT-regeling

In samenwerking met de provincies is in 2016 € 55 miljoen beschikbaar gesteld voor de Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren-regeling (MIT). Van deze middelen gaat 62% naar R&D samenwerkingsprojecten en 34% naar haalbaarheidsstudies, innovatieadvies en kennisvouchers. De overige 4% wordt via een aanvraag vanuit de TKI's geïnvesteerd in innovatiemakelaars en netwerkactiviteiten die het mkb helpen aansluiten bij de topsectoren.

Het budget voor R&D-samenwerkingsprojecten wordt ter beschikking gesteld via een tender. Hierbij vindt een ranking plaats op basis van kwaliteit en worden de beste projecten geselecteerd voor financiering.

Bij haalbaarheidsstudies, innovatieadvies en kennisvouchers geldt een andere selectiemethode. Hier wordt ook gekeken of aanvragen aan de kwaliteitsvoorwaarden voldoen, maar worden projecten die aan deze voorwaarden voldoen niet onderling met elkaar vergeleken. Het gaat hier om ondersteuning van relatief kleine projecten, waarbij onderlinge competitie en ranking van projecten niet past bij het doel van deze instrumenten. Om het voor de ondernemers simpel en snel te houden, vindt toewijzing plaats op basis van het First Come First Served-principe. Met deze selectiemethode is ook de kwaliteit van de geselecteerde projecten gewaarborgd.

Additionaliteit

Zoals in het debat aangegeven, is recent een start gemaakt met de evaluatie van het MIT-instrument. Het verzoek van het lid Van Veen om te kijken naar de effectiviteit en additionaliteit van de MIT-regeling wordt hierin meegenomen. Deze evaluatie zal worden uitgevoerd conform de richtlijnen in het rapport 'Durf te meten' van de Commissie Theeuwes. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de onderzoeksbureaus Technopolis en SEO onder begeleiding van een extern samengestelde commissie (met vertegenwoordigers vanuit o.a. wetenschap en bedrijfsleven). In de onderzoeksopzet stellen de bureaus econometrisch onderzoek voor waarin gegevens over afgewezen bedrijven gebruikt worden als controle groep. Ook in het kwalitatieve onderzoek kunnen bedrijven die uiteindelijk niet vanuit de MIT konden worden ondersteund benaderd worden. De resultaten van de evaluatie worden in het eerste kwartaal van 2017 verwacht.

NWO-middelen voor PPS

In reactie op de Nationale Wetenschapsagenda heeft het kabinet aangegeven dat, zoals afgesproken in het Regeerakkoord, jaarlijks € 275 miljoen beschikbaar blijft voor onderzoek voor de topsectoren. De programmering hiervan vindt plaats in het kader van de Kennis- en Innovatieagenda's en maakt onderdeel uit van de Nationale Wetenschapsagenda. Bij het tot stand komen hiervan is vanuit de topsectoren zelf, vooruitlopend op de Nationale Wetenschapsagenda, al sterker dan voorheen ingezet op thema's die in meerdere sectoren spelen en op verbinding met maatschappelijke uitdagingen. Deze publiek-private samenwerking zal in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda verder worden verrijkt.

Van de € 275 miljoen bijdrage van NWO is een bedrag van circa € 100 miljoen de NWO-bijdrage aan PPS. Dit vormt de belangrijkste pijler van de NWO-bijdrage aan topsectoren, namelijk het onderdeel waarbij bedrijfsleven en academische onderzoekers samenwerken. Topsectoren en NWA vallen hier samen. De private bijdrage in de PPS'en betekent weer extra geld voor onderzoek, waarmee bovendien TKI-toeslag wordt gegenereerd die ook vrijwel geheel wordt ingezet voor onderzoek. Samen is dit goed voor een impuls van zo'n € 400 miljoen voor kennisinstellingen.